

Múte Bourup Egede tale ved åbningen af Inatsisartuts efterårssamling

Taler

Múte Bourup Egede
Formand for Naalakkersuisut

Dato

20. september 2024

Sted

Inatsisartut, Nuuk, Grønland

*”Pissutsit nutaat qanganitsikatareersut
Utaqqinaviannngikkaatigullu paasikatareersimaleqaarput
Itilersaraagummi nunatsinni ulapputikatalereersimasut
Tikisitagut suliarortitagut tamaanga”¹*

Ataqqinartoq Inatsisartut siulittaasuat, ataqqinartut Inatsisartunut Naalakkersuisunilu ilaasortat, minnerunngitsumillu innuttaasut tamassi.

Oqalugiaatiga aallarnerlugu nunatsinni taalliortut pikkorilluinnartut ilaat Ole Kristiansen-i issuaaffigilarpara.

Tulluarmat 1991-imi saqqummernikuugaluarluni ullunut atukkatsinut. Pissutsimmi nutaat atorpavut. Ineriartorneq annertuumik nalaapparput. Ineriartornerullu utaqqinaviannngimmatigut immitsinnut – inuiattut piumaffiginissarput aatsaat taamak pisariaqartigilerpoq.

Pissutsimmi nutaatut eqqartukkavut aaqqissuussisimanivullu, inuiaqatigiit ineriartoqqinnissaannut qanoq ilusilissallugit ikaarsaariarfimmiippugut. Nalilersuinerit isummernissallu arlallit avaqqunneqarsinnaagatik. Aquummik tigusillutalu sinaakkutinik ersarissunik iliuuseqanngikkutta, taallami issuakkanni titarnerit kingullit marluk uteqqittutullusooq pisussaallutik.

--

Sulinerup silarsuaani killiffigisarput iliuuseqarfissatta avaqqunneqarsinnaanngitsut ilagaat.

Sofus sulisarpoq, nunanitsinni kivitseqataalluni, ilaquuttani meeqqani nulianilu

sulinermikkuut perorsaanermikkullu napatitseqataalluni. Inuppassuit nunatsinni Sofusiut sulilluarput. Sofusip pisussaaffittut isigaa inuiaqatigiinni kivitseqaanini, nunami najukkamut pinngorfimmut tunniussinertut pisussaaffittullu isigisaminik.

Oqartariaqarpugulli aamma isertuaatsumik, nunatsinni innuttaaqateqaratta sulinissamut ilaatigut piukkunnarseruttoraluarlutik tamakkiisumik sulinngitsunik imaluunniit sulinngilluinnartunik.

Illuatungaani suliffeqarfippassuit sulisussanik amigaateqarlutik ukiut kingulliit nalaappaat unammilligassaqarfigeqisaminnik.

Ersarissumik naqissusigassanngorpoq, inuit peqqillutillu pisinnaasut tamarmik sulissammata.

Aataakkugut aanaakkugullu utoqqaat illuanni isumaginissaqannginnerat. Ernutaasalu soorlu uagut pissatseruttortugut meeqqavut meeqquerivinni paarinissaqannginnerat killiffiuvoq imaannaanngitsoq.

Peqqillutami pisinnaatillutalu sulisariaqarnerput pisussaaffiusariaqarpoq, inuiaqatigiinni atugarissaartuarnissarput qulakkiissagutsigu, isumassortorialittavullu isumassorneqarluassappata.

Killiffippuit imak imaannaanngitsigaaq, nunatta avataaniit tikisitsilluni suliartortitsisarnerup ukiuni kingullerni annertusiartuinnarsimasup – pisortat iluanni isumassortarialinnut, soorlu utoqqarnut sullissinermut allaat ulluni makkunani atortariaqalersoq kommuneni aaliangiunneqartalerlunilu eqqarsaatersuutigineqartalerluni.

Taamaaliortoqanngippammi kommuneni illoqarfiinilu arlalinni, utoqqaat illui meeqqueriviilluunniit sulisussaqaannginnertik pissutigalugu matoqqasariaqalersinnaanerat aarlerinaateqaleqqammat.

Tassa pissutsit piviusut. Tassa isummersorffigisassagut, aamma inatsisitigut aaqqissuussiffigisariaqakkavut.

Nunatsinni ineriartorneq sukkasoorujussuarmik ingerlavoq.

Katataanerussanngikkuttalu iliuuseqarnerusariaqarpugut, tamatta.

Isiginnaartuuginnassanngikkutta tamavitta arlaatigut tunniussaqaqtariaqarpugut.

Immitsinnut aperisariaqarpugut. Avataaniit tikisitsiuassaagut? Avataaniit sulisussanik ujartuiuaassaagut?

Imaluunniit aquut nammineq tamakkiisumik tigusariaqalinngilarput?

Apeqqutit taakku qaqippakka, avataaniit nunatsinnut suliertortut qujarunneqartarnerisa saniatigut aamma isummersortoqarmat illuatungaanik. Taamatuttaarlu amerlavallaalernerarlugit aamma isummersortoqartarluni. Isummersuutit tamarmik paasinarput, ernumassutaasut paasisinnaavakka, iliuuseqaqatigiissinnaavugut aamma suliassaraarput. Nalilersugassaqaarpugullu.

Avataaniit suliertortitagut unikaallatsinniarutsigit ineriartornerput arriillisariaqarparput. Ullumikkummi sulisussaaleqisoqareersoq taamaaliussagutta ineriartornitsinnut arriillisitsissammat.

Akerlianilli akuersaarlugit pissuseqarfigissagutsigit ersarissumik akuutitsisariaqarpugut – tassa peqataatitsilernissamut pilersaarusiortariaqarpugut.

Nalilersugassat ilaat taakkuupput - Ataaserli ersarippoq aquut tigusariaqarparput. Akisussaaffimmik tigusisut amerlanerusariaqarpugut. Pisortat kisiisa utaqqiinnarnagit. Iliuusissallu arlallit aallartittariaqarpavut.

Naalakkersuisullu taamaammat siunnerfigaat:

Suliffeqarneq pillugu ataatsimoorussamik politikkeqarnissamut oqaloqatigiinnerit qinikkat kattuffiillu peqatigalugit aallartissallugit. Avataanit suliertortunut aqutsinerup annerulernissaa. Avataaniit suliertortunut akuutitsinerulernissamut periusissiornerup nanginnissaa.

Partiit iliuusaasinnaasunik oqariartuutaanutaaq amnavugut. Eqqaasakkami aaqqiinissamut periarfissat ilagiinnarpaat. Qularnanngilarlu aamma suliffigissaanermut akissaatinullu tunngasut tikinneqarumaarmata.

--

Sulinerup silarsuaani unammilligassatta killiffiat, isumaginninnermi killiffigisatta ersiutaatut aamma oqaatigineqarsinnaavoq.

Inuiaqatigiinni ilaqutariippassuit ingerlalluarput. Ilaqutareeqarporli illuatungaani ajoraluartumik inissisimalersimasunik.

Ullumikkut killifigisatta unammillernarluinnartut ilagaat meeqqat 840-t missaaniittut angerlarsimaffimmik avataanut inissinneqarsimammata. Tamanna aningaasannorlugu mia. Koruunit affaata tungaanut naleqalersimalluni².

Nalunngilarputtaa q immiut toquttarneq annertuumik unammilligassa qarfigalugu.

Unammilligassatta ilaat taakku assersuutigaakka, maanna inuiaqatigiittut immitsinnut nukimmik tunilluta ataatsimoorlutalu, unammilligassatta sumit aallaaveqarpiarnerat, sorlaat tikillugit – anigornissaannut ingerlaqatigiinnissatsinnut piffissanngormat.

Kiap qanorlu ililluni aaqqinnissaanut pitsaanerpaanniunnissaq piffissaanngilaq, inuit tikillugit peqatigalugit pinissaq nukinnik atuiffiginiartigu. Tullermut asanninneq tassaniippoq – aamma inuiaat kalaallit ataatsimoorussa qaleraangatta akiugassaanngitumik nukissanittarnerput unammilligassatsinnut atorniartigu. Kingulissavut nunarpullu pillugu.

--

Inuiaqatigiittut unammilligisaqarnerput nalunnginnatsigu, Naalakkersuisut qinigaaffimmi uani suliniutinik assigiinngitsunik aamma aallartitsisimavugut. Ilaat tikilaassavakka.

Sulineq akilersinnaasoq ineriartornerullu uagutsinniit aallaaveqarnissaannik

eqqaaniakkakka ilaatigut imaqarput.

Akilerartarnermut akitsuusiisarnermullu iluarsaaqqiinermi, sulinerup imminut akilersinnaanerulernissaa sulissutigisimavarput.

Ukiaq mannaluk Inatsisartut ataatsimiinneranni inatsisisartaasa suliarineqarnissaat pisussanngorpoq. Naammassineqarunik januarip aallaqqaataani 2025-mi atulersinnaannaanngussallutik.

Akilerartarnermi iluarsartuussiinerup alloriarnera siulleq qallivoq, piviusunngorpallu inuit 23.000-it sinnillit 8.000 kr.-imiit 15.000 kr. Sinnilaarlugu ukiumut sulinermikkut kaasarfimmiussaqaqarnerulissapput. Tassa imaappoq sulisartoq 290.000 kr.-inik ukiumut isertitalik, qaammammut 1.200 kr. Missaannik isertitaqarnerulissalluni³.

Akilerartarnerq pillugu iluarsaaqqiinermi alloriarfissat tullii tassaapput inuussutissarsiornermi akilerartarnerup aaqqiiviginissaa.

Taamatuttaarlu akilerartarnermi aaqqissuussaanerput pisariillisarlugi, inunnullu naleqquttunngorlugi aaqqissuuseqqittoqarnissaanik Naalakkersuisut piimassuseqarlutillu pilersaaruteqartut.

Qiningaaffimmi matumanittaaq utoqqalinersiallit siusinaartumillu pensionisiallit pilersueqatigiittussaataitanerat atorunnaarsinneqarsimavoq. Soorlu aamma tunngaviumik pisartakkat qaffanneqarsimasut.

Allannguutit annertuut ukiorpassuarnilu eqqartortarneqarnikoq ilissi peqatigalusi piviusunngortipparput. Utoqqarnut allannguutit ukiuni kingullerni ukkappagut, ilaatigut utoqqarnut inatsisissaq ukiaq manna saqqummiunneqassalluni. Suleqatigiissutissaqartuarpugut utoqqaat pillugit, pitsaanerulersitsisinnaajuarpuullu sulilu suliaasaqarpugut pitsanngorsaataasussanik.

--

Aaqqiissuussaanikkut suliaqarnermi attassinissamik siuariartornissamillu pilersaarut 2-mik taasarput ingerlaleruttorpoq.

Imarisai ilaatigut tassaapput ilinniartitaanermut periusissiaq, ilinniartitaanermut pilersaarut, suliffeqarnermut periusissiaq, ukiunut qulinut takornariartitsinermi immikkoortumut pilersaarut kiisalu takornariaqartitsinermit inatsit nutaaq ulluni tulliuttuni sammisassarput.

Qulequttat ilai uterfigeqqikkumaarpakka.

Inuiaqatigiisugut atugarissaarnerulernissatsinnut suliniutinik assigiinngitsunik pilersitsinissarpugut pingaaruteqarluinnarpoq.

--

Sulilu kivitassaqarpugut.

Ilinniartitaaneq suli nukittorsartariaqarparput qaffassarlugulu.

Ilinniartitaanermut periusissiaq nutaaq 2024-2030 saqqummiunnikuuarpugut. Inuiaqatigiittut angusassilluta, ilinniarnermi Sofusip qitornaanut iluaqutaassaaq, siunissami aalajangersimasumik isertitaqarnissamut qulakkeerinnittuummat.

Periusissiornerup saniatigut qinigaaffiit akimorlugit ilinniartitaanermi politikkimik, Naalakkersuisut partiinik isumaqatigiinniarfigalugit aallartissimalerpaat.

Sulisussanik ilinniarsimasunik amigaateqarpugut pisariaqartitsinerullu tamatuma ukiuni aggersuni annertusiartornissaa naatsorsuutigineqarpoq.

Inuusuttut affaasa missaannaat meeqqat atuarfiat naammassereerlugu ilinnialertarput. Amerlanerit inuussutissarsiornermut ilinniarlernissaattaq qulakkeertariaqarpugut. Taannaavoq ukkattariaqagarpugut, Inatsiseqartariaqarpugut inuk peqqissoq inuusuttorlu napatitseqataasusaaq uninngatinnagu sulinerup ilinniarnerrullu silarsuaanut pulaternissaanut qulakkeerinnittumik.

Naalakkersuisuniit anguniarparput meeqqagut amerlanerusut uagutsinniit ilinniarluarsimanerunissaat pikkorinnerunissaallu. Taamaasiornikkut inuusuttatta siunissami periarfissaat nunatsinnullu sulinikkut

tunniussinnaasaat annertusarsinnaagatsigit. Inuunerissaarnej inuiaqatigiinni ilinniagaqarluarsimanermit toqqammavilernejarsinnaasarmat.

Siunissatta aqputaa tassaassaaq inuiaat kalaallit pilersitaat – Inuiaat kalaallit ilusilersugaat. Ilusilersuinermini aamma eqqaamassavarput maligassiuisinnaanerup imminermini nukiunera – tassanilu qujanartumik amerliartuinnartunik nunarput peqarpoq.

--

Qanga siulivut qajavissuusimapput. Qanga siulivut qimussimik umiamillu ingerlaartarsimapput – Pisortanit allanillu isumalluuteqaratik imminut napatinnissamik ingerlasut.

Ullutsinnilu ilaatigut umiatsiat, timmisartut, qamuteralaa atorneqartarput. Uagut pissutsinut atuuttunut kulturitoqqatsinnillu attassiinnarnissamut nutaaliornissamullu periarfissaq pigaarput. Utaqqinata maanna periarfissaraarput.

Ukiuni kingullerni ineriartorneq sukkasimaqaaq ullumikkullu umiarsuapiluunersuit takornariartaatit akuttunngitsumik piffinnut tamanut apuuttalernikuupput.

Takornariaqarnej ajortuunngilaq aqulluaaraanni aamma aningaasarsiorfiit nutaat atorluagassatta ilagimmassuk, taamaattorli takornariaqarnej nalimmassartariaqarpoq.

Nunatsinni takornariassagaanni takornariaqarnermut aaqqissuussineq nunatsinni najugaqartunit aallaaveqassaaq.

Nunatsinni takornariaqarnej nunaqavissunut iluaqusiinerpaassaaq.

Taamaattumillu Inatsisartut inatsisissaattut siunnersuut ukiaanerani ataatsimiinnitsinni saqqummiutissavarput.

Inatsisip siunertaaraa Kalaallit Nunaannut takornariartitsisarnerup ineriartortinneqarnerata siuarsarnejarnissaa. Soorunami uagut aallaaviulluta.

Nunatsinni takornariartitsineq aqutaanerusariaqarpoq. Umiarsuarsuit kangerlunnut piniariartarfiusunut angalasarnerat killilersorneqassasoq siunnersuutigaarput.

Taamaattumik nunap immikkoortuinik “qorsunnik”, “sungaartunik” “aappaluttunillu” immikkoortiterinissaq siunnersuutigaarput.

Tikitassani qorsunni sumulluunniit angalaartoqarsinnaassaaq, sungaartuni immikkut ittunik piunasaqaateqassaaq, aappaluttullu tassaallutik tikinnissaat inerteqqutaalluinnartut.

Aammattaaq siunnersuutigaarput piunasaqaataalissasoq nunatsinni takornariartitsisarnermik ingerlatsinermut akuersissummik peqartarnissaq. Kiisalu aamma akuersissummik pigisaqartunut piunasaqaataassasoq maani najugaqartuuneq nunatsinnullu tamakkiisumik akileraartartuunissaq. Soorlu aalisarnermut inatsimmi tunngaviusumik taamak assingusumik Naalakkersuisoqatigiit aalingiinikuusugut. Tullinnguupporlu takornariaqarnermut tunngasortaa.

Tamanna pissusissamisoorpoq. Immitsinnummi aallaavigaluta inuussutissarsiutivut tunngaveqartittariaqarpavut.

--

Ukiut qulikkaar amerlagisassaanngitsut matuma siorna tikillugu illut issumik ujaqqanillu sanaat suli atugaapput. Inooqateqarpugut ullumikkut innaallagiaqaratik perorlutillu najugaqarsimasunik.

Ullumikkulli allatorluinnaq najugaqariaaseqarpugut.

Siulitsinnut uagutsinnullu pingaarutilik tassaavoq nammineq najugaqarnissaq. Nammineq toqqissisimaffimmik angerlarsimaffeqarnissaq.

Peqqinnartumik toqqissisimanartumillu ineqarnissaq pingaaruteqarluinnarpoq.

Taamaattumik ineqarneq pillugu aaqqissuusseqqinnissaq iluarsartuussinissarlu ukiorpassuarni eqqartorneqareersimasoq

ajornartorsiutigisattalu annersaasa ilaat, kiisami qinigaaffimmi uani politikikkut aaqqiivigilerparput.

Isumaqatigiissut siumut isigisoq suliararput ukiorpassuarni init sumiginnarneqarsimasut aaqqiigivineqarsinnaanngorlugit aammalu inuit namminerisamik ineqarsinnaanerannut ammaassisumik.

Aalajangiinerillu nuannarineqaqqusaarnerinnarmik imaqarsinnaanngillat aningaasalersorneqarnissaammi pisariaqarpoq. Iliuuseqannginnerup assigaa utaqqinneq, tamannalu kinguaatsinnut ingerlateqqissanngilarput.

Attartornermi akit qaffakkiartornissaat oqallisaasut aamma illuatungiliuttunit isorineqartoq maluginiarpara. Taamaammat akerlilersuisuniit qanoq allatut aaqqiisinaanermik tikkuussisoqarnissaa tusassallugu qilanaaraarput.

Naalackersuisut naqissusissavarput akit qaffattarnissaannut isertitakinnerit eqqornerlunneqannginnissaat pillugu, ineqarnermut tapit iluarsartuuteqqinnissaat aamma suliarissagatsigu. Tassa boligsikringimik taaneqartartoq aamma nalimmassarneqassammat.

Sofusip sulisartup inimik attartornermini atugassarititaasut atugai imaannaanngillat. Inissiaq pisoqalisoq, politikikkullu aaqqissuussiffigineqanngippat pisussaaffipput naammassisimassanngilarput. Siunnerfik qiviarlugu, innuttaasut salliutillugu sulinissarput pisariaqarpoq.

Maannakkullu Naalackersuisuniit piviusunngortinnissaanut inatsisinut allannguutit siulliit saqqummiutilerpagut. Suliassaq allanngortitassallu annertupput taamaattumik ukiut arlallit ingerlanerini aatsaat annertusiartortumik aaqqiinerit malunniukkiartussapput.

--

Nunarput pisuussuteqarluarpoq periarfissarpassuaqarlunilu. Immami nunamilu. Tamanna aamma siulitsinnit nalunnginneqarluarsimavoq. Qanga aaffanniarpassuit nunatsinnut tikerartarnikuupput piniariarlutik niuerlutillu.

Aalisarnek suli nunatsinni inuussutissarsiutit pingaarnersaraat. Avataasiorlutik aalisartut sinerissallu qanittuani aalisartut.

2023-mi avammut tunisatta tamarmiusut 97,5 % aalisakkanit tunisassianinnganneersuupput. 2023-mi aalisakkat aalisakkanillu tunisassiat avammut nioqqutigineqartut katillugit 5,86 milliard koruuninik naleqarput.

Aalisarnermut inatsit nutaaq akuerineqarnikuuvoq ukiullu aallartinnerani atuutilissalluni. Aalisakkanik pisuussutit inuiaqatigiit pigisarigaat Inatsisartutigut naqissuserneqarpoq.

Inatsit ukiorpassuarni naammassineqartarsimanngitsoq naammassivarput. Inuussutissarsiortut aalisartullu ataasiakkaat maanna nalorniunnaarlutik siunissami qanoq nunamut namminerminnullu pissarsissutaalluartumik aningaasarsiussanerlutik pilersarusiorsinnaanngorput.

Nunatsinni aalisarnek uagutsinniit aallaaveqassaaq.

--

Aalisarnek ukiuni qulikkaani arlalinni suli inuussutissarsiutitta pingaarnersarisussaagaluarlugu kisimi ineriartorfiussanngilaq.

Takornariaqarnek aallartilluareerparput maannakkullu aatsitassarsiornek aamma aallartisalerluni.

Inuussutissarsiutit nutaat pisariaqartippavut atugarissaarnerput aningaasarsiornikkullu kiffaanngissuseqalernissatsinnut aqutissiuusseqataassammata.

Taamaammat Naalakkersuisut neriulluaatigaat ukiup massuma naalernerani ukiulluunniit nutaap aallartisimalernerani, nunatsinni aatsitassarsiorfiit ilassammata ilimasaarutaasut malillugit.

Tassa kujataani kuultisiorfik ammarnissaanut ukiuni kingullerni ulapputaasimasoq piareerluinnalermat. Aasarlu manna tikinnerani nunaqqaterpassuavut sulilluartut allaallu nunarsuami aatsitassarsiornermi misilittagartuuniit, suliaminnut pitsaanerpaatut nalilernerqartut naapippakka. Suliaminnik nuannarinnillutillu neriulluarnerat erserpoq, maannalu suliffissat nutaat piviusunngulerlutik.

Taamatuttaaq imminut pilersornermut periusissiaq timitalersuinissamut tunngavissarput ukiap ingerlanerani piariissallugu sulineq ingerlapparput.

Inuussutissarsiutit nutaat pioreersullu inerisarnissaannut Naalakkersuisut sulinertik nangikkumaarpaat aamma ineriartornermut aqutissiusseqatigiinnissamut ammalluta.

Ukiunimi tullerni ineriartorfissarpasuaqartugut qularnanngilaq. Mittarfiit nutaat atulerpata ilaatigut ammartussat.

Attavilersuusersuisimanerput nangittumik siuariartuutaasumillu Naalakkersuisut ineriartortissallugu piumassuseqarpugut.

Oqaloqataarusuppugullu soorlu Nuupilummut Qaqortup mittarfissaaniit aqquiorsinnaanermut periarfissanik aammaasussamut aamma Tasiilap Ittoqqortoormiillu mittarfittaarnissaanut. Sinerissallu tamarmi angallannikkut ataqatigiinnerusumik inissinnissaanut oqaloqataanissarput naatsorsuutigineqassaaq.

--

Siuligut – uagullumi – pinngortitaq nukissamik aallerfigisarpaat. Siuligut pinngortitap tunniussinnaasai atorluarlugit inuusimapput.

Ullumikkut nunatsinni angutit agguaqatigiissillugu 70-it missaannik⁴ ukioqalertarput arnallu 73 missaannik ukioqalertarlutik.

Kisitsisit taakkua qaffasinnerusariaqarput. Nunatsinnimi inoqatigut qimagutiaartartut amerlavallaarujussuarput.

Siuligut ataatsimoorlutik najugaqatigiittarsimapput utoqqartatillu najugaqatigalugit. Ullumikkut inooriaaserput allarluinnaavoq kiserliortullu amerlinikuullutik.

Ukiuni aggersuni utoqqaat qujanartumik amerliartornissaat pissutigalugu utoqqarnik sullissinerup tulluussarneqarnissaa pisariaqarlunnarpoq.

Utoqqaat pisinnaatitaaffiisa nukittorsarnissaat, inuiaqatigiinnut tunniussisinnaanerat aammalu utoqqaat tamarmik nunatsinni pitsaasumik toqqissisimanartumillu atugaqarnissaannik, tassani utoqqaat nukiminnik pitsaanerpaamik atorluaasinnaanissaannik qulakkeerinninnissaq pingaaruteqarluinnarpoq.

Tamanna peqqutigalugu Naalackersuisuniit utoqqarnut ataatsimoorussamik inatsisissatut siunnersuut saqqummiunnissaa siunniupparput.

--

Pissutsit ileqquliutiinnakkat akiorneqarnissaat inuiaqatigiittut suliaruartaqarparput.

Taakkununga ilaavoq pisortat ullumikkut aqqissuusaanerat. Annertuumik ukiorpassuarni eqqartorneqartoq aamma ukiuni kingullerni isummorsorfigineqarluartoq.

Pissutsit taamaaginnartuartussatut aaliangigaanngillat, taamaammat Naalackersuisut pisortat aqqissugaanerata tamakkiisumik aqqissuusseqqiffiginissaanut sulineq aallartissallugu pilersaarusiuleruttorput aamma qanimut kommunenik oqaloqateqarneq ingerlatilereerlugu.

Pisariaqarpoq pisortani aqqissuusaanitta uagutsinnut naleqquttumik tunngaveqarnissaanik ilusilersuinissarput.

Qitiusariaqartoq tassaavoq, nunaqqatitta isumassortariaqartut isumassorneqarnissaata qulakkeernissaa. Innuttaasut utaqqiinnartuugatik, oqartussaaqataasutut aaliangiinernullu peqataasutut misigisimanissaat.

Taamaammat pisortat aqqissugaanerata nalilersoqqinnissaanut isummersuutinik aammalu timitaliinissamut suleqataanissartik Naalackersuisut tunuarsimaarfiginngilaat.

Innuttaasullu nammineq piumassutsiminnik suliaqartut suli nukittorsarnissaat pillugu Naalackersuisut ammanerput naqissusissavarput.

Tamallu oqartussaaqataanerannut aamma aqqissuussanitsinni

avaqqunneqarsinnaanngitsut tusagassiutit pillugit siunissamut aaqiinissamut, Naalakkersuisut oqaloqataanissaminnut piareersimammata. Isumasioqatigiissitsineq siulleq ingerlanneqareersimalerpoq, Naalakkersuisullu naatsorsuutigaarput tassani ilismasallit anngussaat politikikkut naaperiarnissamut tunngavissatut piumassuseqarfigineqassasut.

--

Ileqquliutiinnarsimasat allat allanngortitassat tassaapput nunatta nunanik allanik suleqateqarnera.

Siullertut allanngugassarput tassaavoq naalagaaffittut pissuseqarluta allanillu tikkuartuigata ingerlaaseqarnissaq aamma nunanut allanut politikikimi.

Taamaammanuna Naalakkersuisut ukiorpassuarni Nunat Avannarliit Siunnersuisoqatigiiffianni ilaannakortumik ilaasortatullusooq pineqartuarnerput akuersaarnagu iliuuseqartut aamma nalilersuilersugut ilaasortaanerup pitsaaqutaanik pitsaanngequtaanillu.

Kinami ikinngutigisorisamini tikilluaqqusaagani ikinngutitut peqataaniinnarsinnaava? Nunat avannarliit tikilluaqqujumanngippatigit tamakkiisumillu ikinngutigiinnermik anersaaqarnerput tigusinnaanngippassuk, taava ingerlalluarnissaannik siunissagissaarnissaannillu kissaatissallugit pissusissamisoornerussagunarpoq.

Pissutsit taamaattuassanngimmata, nunat tamalaat akornanni suleqateqarneq annertusarparput naak nunat avannarliit akornanni suleqatigiinnermi unammilligassaqaraluarluta.

EU-mik nunanillu sanilitsinnik suleqateqarnerit annerulernerit qinigaaffimmi angusaasut uppernarsaatissatsialaapput. Nunarsuarmi pissutsit naak najummatsisimanartut aamma atoraluarigut.

Kunngeqarfeqatittattaq pissutsit taamaattussaannartut isigisartagaat unammillerpavut. Assersuullu ataaseq naqissuseqqissavara: Issittumi aallartitaq tassaassaaq kalaaleq, issuttuminngaanneersoq – Kunngeqarfiummi issittortaa tassaamat Kalaallit Nunaat.

Taamatuttaaq nunatta tamakkiisumik oqartussaaffigilernissaanut sulineq nangittumik ingerlatissavarput. Namminersorneq pillugu inatsimmi § 21-p alloriarfiginissaannut Inatsisartut suliakkiussimasaat ingerlapparput, nalunaarusiaq agguaassimalerlugu. Taamaalillutalu alloriarnerit tulliisa tigunissaannut tunngavissat ilaqqippavut. Iliuserisassallu tullinnguuttut aamma piareersarlugit.

--

Ineriartorneq ingerlajuassaaq.

Siulivut atugarissaarnissarput anguniarlugu sukataarsimapput, taakkulu qujaffigisassaraagut ullumikkut inissisimanitsinnut. Uagulli tassaavugut ingerlatitseqqiisussat.

Naalackersuisut kukkujuitsuunngillat – uagut aamma kukkusarpugut, kukkusinnaanerlu nassuerutigisinnaagaanni tamanna nukiuvoq.

Qinigaaffik naajartulerpoq, Inatsisartut sulisimanerisa nalilernerqaqqiffissaat qalleqqilerpoq, piffissarlu kingulleq inerititaqarfissaq annertujunnaarpoq, taamaattoq suliassat annertuut suli utaqqipput. Piffissaq kingulleq atortigu ataatsimoorneq takutillugu, anguniagaqarneq ataatsimoorussinerlu suleqatigiinnerup aqqanit, inuiaqatigiit pillugit.

Oqalugiaatinni suna tamaat iserfiginngikkaluarlugu qularutissaanngilaq siunissarput pissanganartuummat. Nunarsuarmioqatitta soqutiginninnerat annertusigaluttuinnarpoq. Suliassaqaqaagullu. Qanortoq ataatsimoorluta ataqpeqatigiillutalu nunannguarput inuilu pillugit siulersortigu.

Ilaatigummi puigortoortarparput qanoq nukittutigaluta.

Ataqqinartuq Inatsisartut siulittaasuat, ataqqinartut Inatsisartunut Naalackersuisunullu ilaasortat, ataqqinartut innuttaasut tamassi.

Uagut ineriartortitseqataassaagut – inuiaat Kalaallit aallaavigalugit.

Kinguaagullu tullinnguukkumaarput. Taakku uagutsinniit ajornerunngitsumik siunissaat tunngavissitsigu.

Qujanaq!

1. Fra kilden: Ole Kristiansen: Nutaraq Kaassassummut – Pop Uummataaruffinni - 1991
2. Fra kilden: Aningaasaqarnermut Akileraartarnermullu Naalakkersuisoqarfik
3. Fra kilden: Aningaasaqarnermut Akileraartarnermullu Naalakkersuisoqarfik
4. Fra kilden: Grønlands Statistik

Kilde

naalakkersuisut.gl

Kildetype

Digitalt manuskript

Tags

Politisk tale, Åbningstale

URI

<https://www.dansketaler.dk/tale/mute-bourup-egede-tale-ved-abningen-af-inatsisartuts-efterarssamling-2024>